

46 / Z RAPORU

İBRAHİM ACAR

İBRAHİM ACAR

YENİ ŞAFAK GAZETESİ
EKONOMİ MÜDÜRÜ

ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRMEYE KAYNAK AYIRAN, ALIN TERİNİ AKIL TERİNE DÖNÜŞTÜREN, BU ALANDA İSTİHDAM SAĞLAYAN ŞİRKETLER, NİTELİKLİ ÜRETİM İLE ÖNE ÇIKIYOR.

Alın terinden akıl terine dönüşüm

Türkiye'nin bundan sonraki en büyük meselesi katma değerli üretimdir. Ekonomik büyüklüğü ve milli gelirden kişi başına düşen pay itibarıyla gelişmiş ülke standartlarını karşılayan Türkiye, teknoloji yoğunlukla bir üretimle büyümesini sürdürerek farkındalık yaratabilir. **Sanayicinin** bu konudaki performansı tartışılır. TÜİK, **Sanayi** ve Teknoloji Bakanlığı gibi kurumların bu konudaki verilerinin yanı sıra **İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO)** açıkladığı Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu Araştırması bize çok şey anlatıyor.

Ekonominin üretim gücünü, **sanayi** şirketlerinin performansını ve reel sektörün yıllar içindeki dönüşümünü ortaya koyan **ISO 500** araştırması; Türkiye'nin üretim aynası, reel sektörün ise en güvenilir check-up'ı niteliğinde. Araştırmanın teknoloji yoğunluklarına göre katma değer dağılımı, **sanayimizin** nitelikli ve teknoloji odaklı dönüşüm ihtiyacını net biçimde ortaya koyuyor. **ISO 500**'de 2025 yılında yaratılan katma değer içinde en yüksek pay yüzde 33 ile düşük ve orta-düşük teknoloji yoğunluklu sektörlerle ait. Bu gerçeklik; **sanayinin** üretim gücünü korumakla birlikte katma değeri daha yüksek alanlara taşımada çok da başarılı olmadığını gösteriyor.

2024 yılına göre düşük teknoloji sektörlerin payı 1,6 puan azalırken, orta-düşük teknoloji sektörlerin payı aynı oranda artmış. Orta-yüksek teknoloji **sanayiler** grubunun payı ise 0,3 puan gerileyerek yüzde 26,4'e düşmüş. Buna karşılık yüksek teknoloji yoğunluklu **sanayiler** grubu payının 0,2 puan artışla yüzde 7,6'ya yükselmesi umut verici. Ancak bu seviyenin Türkiye **sanayisinin** küresel rekabet hedefleri açısından yeterli olmadığını da belirtmek gerekir. **ISO 500** içinde orta-yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerde yer alan firmaların yaratılan katma değerden aldığı pay, 2023 yılında yüzde 37,4 ile rekor seviyeye ulaştıktan sonra 2024'te yüzde 34,1'e, 2025'te ise yüzde 34'e gerileyerek ivme kaybetmesi dikkat çekiyor.

Sanayide teknoloji yoğunluğunu artırma yönündeki kazanımların kalıcı ve güçlü bir dönüşüme çevirmemiz gerekiyor. Çünkü; küresel rekabet koşullarında verimlilik artışı, ihracatta kalıcı başarı, yüksek katma değerli üretim ve sürdürülebilir büyüme ancak teknoloji yoğunluğu daha yüksek bir **sanayi** yapısıyla mümkün. Savunma **sanayinin** son yıllarda bu alana sağladığı katkı ve yüksek teknoloji payındaki artışı destekleyen etkisi değerli ve örnek alınması gereken bir çıkıştır. Savunma **sanayisindeki** bu başarının **sanayinin** geneline yayılması, yalnızca birkaç sektörün katkısıyla sınırlı kalmaması ve çok daha güçlü bir teknoloji atağına dönüşmesi şart.

Peki bu mümkün mü? Elbette bu başarının yaygınlaşması Ar-Ge ile mümkün. Araştırma ve geliştirmeye kaynak ayıran, alın terini akıl terine dönüştüren, bu alanda istihdam sağlayan şirketler, nitelikli üretim ile öne çıkıyor. **ISO 500** Araştırması bu konuda da bize önemli bir perspektif sunuyor. Veriler, 2025'te Ar-Ge yapan kuruluş sayısının kademeli bir artışla 2018 yılında zirveye ulaştığını, sonraki yıllarda ise daha yatay bir seyir izlediğini gösteriyor.

Geçen yıl geçen yıl yüzde 31,4 artarak 79,7 milyar TL'ye yükselen Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı yüzde 0,72 ile bugüne kadar ölçülen en yüksek düzeyine ulaştı. 2023 ve 2024 yıllarında 265 ile aynı seviyede kalan Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısı, 2025 yılında 8 adet artarak 273'e yükselmiş ve 2018'den sonraki en yüksek seviyesine ulaşmış. Bu artış olumlu ve umut verici olmakla birlikte, Türkiye **sanayisinin** öncü kuruluşlarından Ar-Ge yapan firma sayısının çok daha yüksek seviyelere çıkmasını gerekli kılıyor. Ar-Ge kültürünün yaygınlaşması, artık günümüzde küresel rekabette kalıcı olmanın ve katma değerli, sürdürülebilir büyümenin temel koşullarından biridir. Teknolojinin baş döndürücü bir hızla hayatımızı sardığı bir dönemde **sanayinin** sürdürülebilir rekabet gücü için Ar-Ge yatırımlarının çok daha yaygın, kararlı ve uzun vadeli bir anlayışla artırılması gerekiyor.